שם פרטי: _____ שם משפחה: _____ כיתה: _____

שורש ומשקל

דף עבודה

1 **צרו מילה מן השורש במשקל הנתון.**

שורש	משקל	מילה	משמעות
ט־ב־ח	קַטָל		
ס־פ־ר	מִקְטָלָה		
ז־ל־ג	מַקְטֵל		
נ־ז־ל	קַטֶלֶת		

2 **מיינו לפי המשמעות של המשקל.**

נגר | מכבסה | מסרק | אדמת | טבח | מסעדה | מחשב | צהבת

מקצוע	מקום	כלי	מחלה

3 **המציאו מילה חדשה במשקל מִקְטָלָה (מקום) והסבירו מה עושים בו.**

_____

_____

4 **כתבו את השורש, את המשקל ואת המשמעות של המשקל.**

מילה	שורש	משקל	משמעות המשקל
צלם			
מכבסה			
מברג			
חצבת			

5 **איזו מילה אינה שייכת לאותו משקל כמו האחרות?**

א.

○ טבח ○ נגר ○ חייל ○ שולחן

ב.

○ מסרגה ○ מזמרה ○ מגהץ ○ מספרה

ג.

○ אדמת ○ שפעת ○ נזלת ○ מכונית

6 **קראו את הקטע «בוקר בעיר» והשלימו מילה מן השורש שבסוגריים, במשקל המתאים למשמעות.**

א. בבוקר הלכתי ל _____ (ס־פ־ר, מקום) כדי להסתפר.

ב. ה _____ (ס־פ־ר, בעל מקצוע) שאל איזו תספורת אני רוצה.

ג. בדרך עברתי ליד ה _____ (כ־ב־ס, מקום) והרחתי ריח של סבון נקי.

ד. בבית ראיתי שאבא תולה מדף בעזרת _____ (ק־ד־ח, כלי).

7 **בחרו בשורש כ־ב־ס או ב־ש־ל. כתבו שלוש מילים מן השורש במשקלים שונים, והסבירו כיצד המשקל משפיע על המשמעות של כל מילה.**

_____

_____

_____

8 **מיינו את המילים לפי משמעות המשקל.**

זמר	מחלבה	מצפן	שעלת	גנן	מרפאה	משפך	סוכרת	

בעל מקצוע	מקום	כלי	מחלה

9 **כתבו את השורש של כל מילה.**

א. מנסרה ← _____

ב. דייג ← _____

ג. מגרפה ← _____

ד. צרבת ← _____

ה. מרפאה ← _____

ו. קצב ← _____

10 **התאימו לכל הגדרה את המילה המתאימה.**

טור א	טור ב
1. מי שעובד בגינה	☐ קדחת
2. כלי שמראה את הכיוון	☐ מקצפה
3. מחלה שגורמת לחום גבוה	☐ גנן
4. מקום שבו מנסרים עצים	☐ מזבלה
5. כלי להקצפת ביצים ושמנת	☐ מצפן
6. מקום שבו זורקים אשפה	☐ מנסרה

11 **נכון או לא נכון? תקנו את המשפטים הלא נכונים.**

א. המילים «זמר» ו«דייג» הן באותו משקל. נכון / לא נכון

ב. «משפך» ו«מצפן» הן במשקל מַקְטֵל. נכון / לא נכון

ג. המשקל קַטֶּלֶת מציין לרוב בעל מקצוע. נכון / לא נכון

ד. השורש של «משטרה» הוא מ־ש־ט. נכון / לא נכון

ה. במילים במשקל מִקְטָלָה המ״ם שבהתחלה אינה חלק מן השורש. נכון / לא נכון

12 **דני לא הכיר את המילה «מחלבה». הסבירו לו איך אפשר לנחש את פירושה בעזרת השורש והמשקל, בלי מילון.**

_____

_____

_____

תשובות – שורש ומשקל

1 **צרו מילה מן השורש במשקל הנתון.**

שורש	משקל	מילה	משמעות
ט־ב־ח	קַטָל	**טבח**	**מקצוע**
ס־פ־ר	מִקְטָלָה	**מספרה**	**מקום**
ז־ל־ג	מַקְטֵל	**מזלג**	**כלי**
נ־ז־ל	קַטֶלֶת	**נזלת**	**מחלה**

2 **מיינו לפי המשמעות של המשקל.**

מקצוע	מקום	כלי	מחלה
נגר, טבח	מכבסה, מסעדה	מסרק, מחשב	אדמת, צהבת

3 **המציאו מילה חדשה במשקל מִקְטָלָה (מקום) והסבירו מה עושים בו.**

תשובה אפשרית: "מרקדה" – מקום שבו רוקדים.

4 **כתבו את השורש, את המשקל ואת המשמעות של המשקל.**

מילה	שורש	משקל	משמעות המשקל
צלם	**צ־ל־ם**	**קַטָל**	**בעל מקצוע**
מכבסה	**כ־ב־ס**	**מִקְטָלָה**	**מקום**
מברג	**ב־ר־ג**	**מַקְטֵל**	**כלי**
חצבת	**ח־צ־ב**	**קַטֶלֶת**	**מחלה**

5 **איזו מילה אינה שייכת לאותו משקל כמו האחרות?**

א.

○ טבח ○ נגר ○ חייל ● **שולחן**

ב.

○ מסרגה ○ מזמרה ○ מגהץ ● **מספרה**

ג.

○ אדמת ○ שפעת ○ נזלת ● **מכונית**

6 **קראו את הקטע «בוקר בעיר» והשלימו מילה מן השורש שבסוגריים, במשקל המתאים למשמעות.**

א. בבוקר הלכתי ל**מספרה** (ס־פ־ר, מקום) כדי להסתפר.

ב. ה**ספר** (ס־פ־ר, בעל מקצוע) שאל איזו תספורת אני רוצה.

ג. בדרך עברתי ליד ה**מכבסה** (כ־ב־ס, מקום) והרחתי ריח של סבון נקי.

ד. בבית ראיתי שאבא תולה מדף בעזרת **מקדחה** (ק־ד־ח, כלי).

7 **בחרו בשורש כ־ב־ס או ב־ש־ל. כתבו שלוש מילים מן השורש במשקלים שונים, והסבירו כיצד המשקל משפיע על המשמעות של כל מילה.**

תשובה אפשרית: כ־ב־ס: כַּבָּס – מי שעובד בכביסה (קַטָּל, בעל מקצוע); מִכְבָּסָה – מקום שמכבסים בו (מִקְטָלָה, מקום); כביסה – הפעולה עצמה או הבגדים שמכבסים. השורש נותן את הרעיון (ניקוי בגדים), והמשקל קובע אם מדובר באדם, במקום או בפעולה.

8 **מיינו את המילים לפי משמעות המשקל.**

בעל מקצוע	מקום	כלי	מחלה
זמר, גנן	מחלבה, מרפאה	מצפן, משפך	שעלת, סוכרת

9 **כתבו את השורש של כל מילה.**

א. מנסרה ← **נ־ס־ר**

ב. דייג ← **ד־י־ג**

ג. מגרפה ← **ג־ר־פ**

ד. צרבת ← **צ־ר־ב**

ה. מרפאה ← **ר־פ־א**

ו. קצב ← **ק־צ־ב**

10 **התאימו לכל הגדרה את המילה המתאימה.**

טור א	טור ב
1. מי שעובד בגינה	**3** קדחת
2. כלי שמראה את הכיוון	**5** מקצפה
3. מחלה שגורמת לחום גבוה	**1** גנן
4. מקום שבו מנסרים עצים	**6** מזבלה
5. כלי להקצפת ביצים ושמנת	**2** מצפן
6. מקום שבו זורקים אשפה	**4** מנסרה

11 **נכון או לא נכון? תקנו את המשפטים הלא נכונים.**

א. המילים «זמר» ו«דייג» הן באותו משקל. **נכון**

ב. «משפך» ו«מצפן» הן במשקל מַקְטֵל. **נכון**

ג. המשקל קַטֶּלֶת מציין לרוב בעל מקצוע. **לא נכון** - קַטֶּלֶת מציין לרוב מחלה; בעל מקצוע - קַטָּל

ד. השורש של «משטרה» הוא מ־ש־ט. **לא נכון** - השורש הוא ש־ט־ר; המ״ם שייכת למשקל

ה. במילים במשקל מִקְטָלָה המ״ם שבהתחלה אינה חלק מן השורש. **נכון**

12 **דני לא הכיר את המילה «מחלבה». הסבירו לו איך אפשר לנחש את פירושה בעזרת השורש והמשקל, בלי מילון.**

תשובה אפשרית: השורש ח־ל־ב קשור לחלב. המשקל מִקְטָלָה מציין לרוב מקום. לכן «מחלבה» היא מקום שבו מייצרים מוצרי חלב.